

Høring besøksstrategi - Hemmeldalen naturreservat - åpent møte 12.08.24

Trond Stensby

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – 2024 - 2027

Rolle	Styremedlem	Varamedlem	Representerer
Leder	Ole Tvete Muriteigen	Brit Dalseg	Sør-Fron kommune
Nestleder	Anne-Marie Olstad	Olav Røssum	Nord-Fron kommune
Styremedlem	Even Moen	Linda Otnes Henriksen	Stor-Elvdal kommune
Styremedlem	Eldri Siem	Kjetil Eide	Sel kommune
Styremedlem	Magne Vorkinn	Mette Onsum Berg	Dovre kommune
Styremedlem	Ole Gustav Narud	Bjørg Steine	Åmot kommune
Styremedlem	Kristian Ulen	Vigdis Stensby	Hamar kommune
Styremedlem	Kristin Langtjernet	Jon Olav Ryen	Folldal kommune
Styremedlem	Thomas Hisdal Eriksen	Ingvild Elise Ihle	Ringsaker kommune
Styremedlem	Kristin Teigen	Lars Skjeggstad Kleven	Ringebu kommune
Styremedlem	Johannes Christian Wahl Gran	Aud Hove	Innlandet fylkeskommune

Hemmeldalen naturreservat - kongelig resolusjon 24.11.2006

Formålet med fredningen er å ta vare på:

- et stort og tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer,
- biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser,
- sentrale leveområder for villrein,
- våtmarksområder med et rikt fugleliv,
- et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper.

Hemmeldalen naturreservat (fra Naturbase)

Hemmeldalen naturreservat

Hemmeldalen naturreservat ligger i kommunene **Åmot, Ringsaker, Stor-Elvdal og Hamar. Naturreservat er den strengeste form for områdevern** etter naturmangfoldloven, jf. § 37: «(...) I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet. (...)»

Fra faktaark i Naturbase: «**Opprettelsen av Hemmeldalen er forankret i landsplanen for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.** Vedtaket markerer avslutningen av verneplanarbeidet i Dovrefjell-Rondaneområdet der sikring av villreinsens leveområder er hovedformålet med vernet.»

Eiendommer

Kommune	Gnr/bnr/fnr.
Stor-Elvdal	4/1
	4/3
	4/156 (Strandsameiet østre del)
	4/169 (Strandsameiet vestre del)
	6/2
	6/3
	6/12
	7/1
	8/1
	8/32
	8/46
	10/11
	10/15
	10/19
10/26	
Åmot	Nordre Raufiellsameiet
	Søndre Raufiellsameiet
	8/1
	8/2
	8/7
	9/30
	10/2
	11/4
	26/1
	26/82
Ringsaker	527/1
	818/1
	818/1/489
Hamar	202/1
	202/1/222
	202/1/571
	202/1/

Besøksstrategi

Miljødirektoratet har gitt følgende definisjon av en besøksstrategi:

En besøksstrategi er en plan for **hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for sitt verneområde.**

Besøksstrategien **skal vise hvilke tiltak** (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere naturverdier, den besøkende og næringen i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle fire interesser.

Besøksstrategi formål

Besøksforvaltningen skal bygge på Miljødirektoratet sin definisjon av besøksforvaltning:

«Å legge til rette for og styre bruken av et verneområde slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.»

Besøksstrategien skal bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag når det gjelder:

- Sårbare naturverdier
- Ferdsel
- Tilbydere, næringsdrivende og andre aktører
- Ulike brukerinteresser.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 31.05.24, styresak 17/2024

«Med hjemmel i vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, pkt. 6.5 blir forslaget til besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat, som vedlagt saken, sendt til Miljødirektoratet for en faglig gjennomgang.

I fall Miljødirektoratet ikke har vesentlige merknader til forslaget kan sekretariatet sende forslaget på høring til berørte parter, samt kunngjøre høringen på nasjonalparkstyrets hjemmeside. Det settes en minste frist for å uttale seg til 6 uker.»

Miljødirektoratet, 12.06.24

Viser til brev med oversending av forslag til besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat datert 03.06.2024.

Besøksstrategidokumentet er godt strukturert og beskriver på en god måte hvordan nasjonalparkstyret ønsker å gjennomføre besøksforvaltning i Hemmeldalen naturreservat. Dokumentet viser til konkrete mål, strategier og tiltak som henger godt sammen med funnene i kunnskapsgrunnlaget. **Vi vurderer at den foreslåtte besøksstrategien vil bidra til å oppnå målet med besøksforvaltningen og bevaring av villreinen i Rondane sør.**

Viser til bildene av en del informasjonspunkt, samt tiltaksplanen, og ber nasjonalparkstyret i den videre prosjekteringen av nøyaktig plassering av nye informasjonstavler

Dokumentet er faglig godkjent av Miljødirektoratet og kan sendes på høring. Minste varighet på høringstid er 6 uker.

Høring

Forslag til «Besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat» blir her sendt på høring. **Fristen for å uttale seg settes til 1. oktober 2024.** Høringsuttalelser sendes på e-post til sfinpost@statsforvalteren.no, og merkes med «Arkivsak 24/4421».

Innhold

1 Innledning	4
1.1 Formål	5
1.2 Kort om rammeverk	5
1.2.1 Verneforskrift - formål og vernebestemmelser	6
1.2.2 Forvaltningsplan	7
1.2.3 Vedtekter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	10
1.2.4 Designmanual for Norges nasjonalparker	11
2 Kunnskapsgrunnlaget	17
2.1 Sårbare naturverdier	17
2.1.1 Arealtyper	17
2.1.2 Viktige naturtyper	18
2.1.3 Rødlistearter	19
2.1.4 Villrein	20
2.2 Reiselivet	25
2.3 Den besøkende	26
2.3.1 Lokal bruk	26
2.3.2 Turruter	26
2.3.3 Andre forhold	27
2.4 Annen relevant kunnskap	27
2.4.1 Bygninger	27
2.4.2 Landbruk	28
2.4.3 Friluftsliv, løyper og stier	28
2.4.4 Kulturminner	31
2.4.5 Eksisterende informasjonspunkt	31
2.5 Sammenstilling og situasjonsanalyse av kunnskapen	40
3 Mål og strategiske grep	41
3.1 Mål med besøksforvaltningen	41
3.2 Strategiske grep	41
4 Kommunikasjonsplan	42
5 Tiltaksplan	43

Vernebestemmelser, § 3:

1. Vegetasjonen, herunder døde trær og busker, er **fredet mot skade og ødeleggelse**. Planting, såing og innføring av nye plantearter er forbudt.
 2. **Dyrelivet**, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse. Nye dyrearter må ikke innføres.
 3. Det må **ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet** som oppføring eller ombygging av bygninger, anlegg eller andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, brakker o.l., vegbygging, vassdragsregulering, oppdemninger, uttak, oppfylling, lagring av masse, sprenging, boring, drenering, annen form for tørrlegging, flytting eller fjerning av store steiner, blokker eller mineraler, bergverksdrift, framføring av luft- eller jordledninger, nydyrking, bakkeplanering, planting, bygging av bruer eller klopper, oppsetting av skilt, merking av stier eller løyper o.l., henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
 4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt. Lavtflyging under 300 meter er forbudt.
 5. Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- Annen ikke-motorisert organisert ferdsel kan skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, jf. § 8. 6.
- Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på traseer utpekt i forvaltningsplan etter § 7. 7.
- Hunder må ikke slippes løs i tiden 1. mars – 20. august

Generelle unntak, og unntak etter søknad, som f.eks.:

Generelle unntak

- Beite
- Sanking av bær og matsopp. Plukking av alminnelig forekommende planter til eget bruk.
- Ta nedfalt virke/tørrekvister til bål
- Jakt og fangst etter viltloven, med unntak for ande- og vadefugler. Fiske.
- Bruk av gjeterhund.
- Vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger, herunder bygninger, jakttårn, gjerder, sankekveer, bruer, klopper, merkede stier, skilt o.l.
- Vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger.
- Uttransport av sjuke/skadde bufe.
- Gjennomføring av Birkebeinerrennet, herunder motorisert ferdsel på snødekt mark som er nødvendig for å avvikle rennet.

Unntak etter søknad

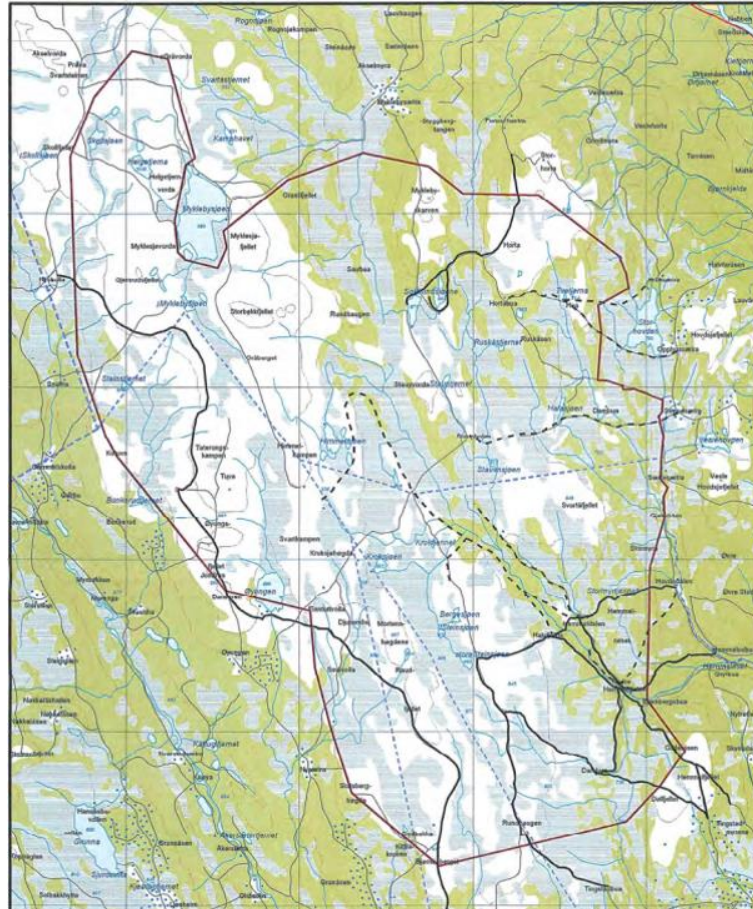
- Diverse tiltak på bygg og anlegg
- Jaktprøver/hundeprøver.
- Motorferdsel til ulike formål

Forvaltningsplan

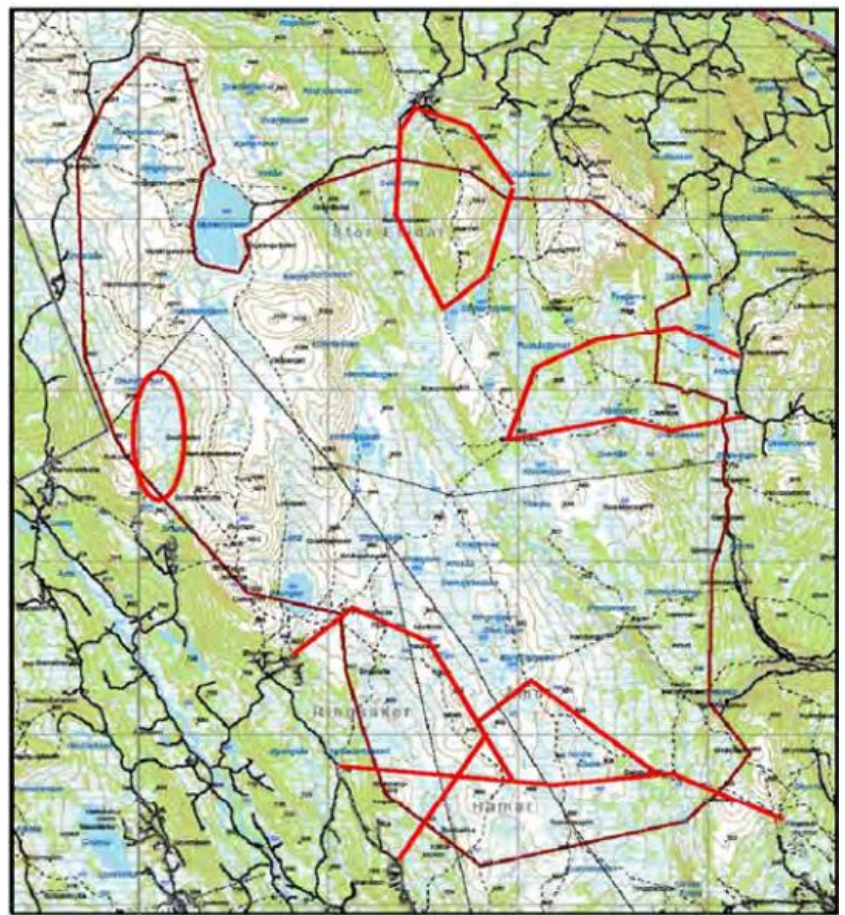
Verneforskriften viser konkret til forvaltningsplanen når det gjelder:

- Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på traseer.
- Uttak av trevirke til brensel for setrer, hytter og buer beliggende i reservatet.
- Oppkjøring av enkelte skiløyper i randsonen samt Birkebeinertraséen.

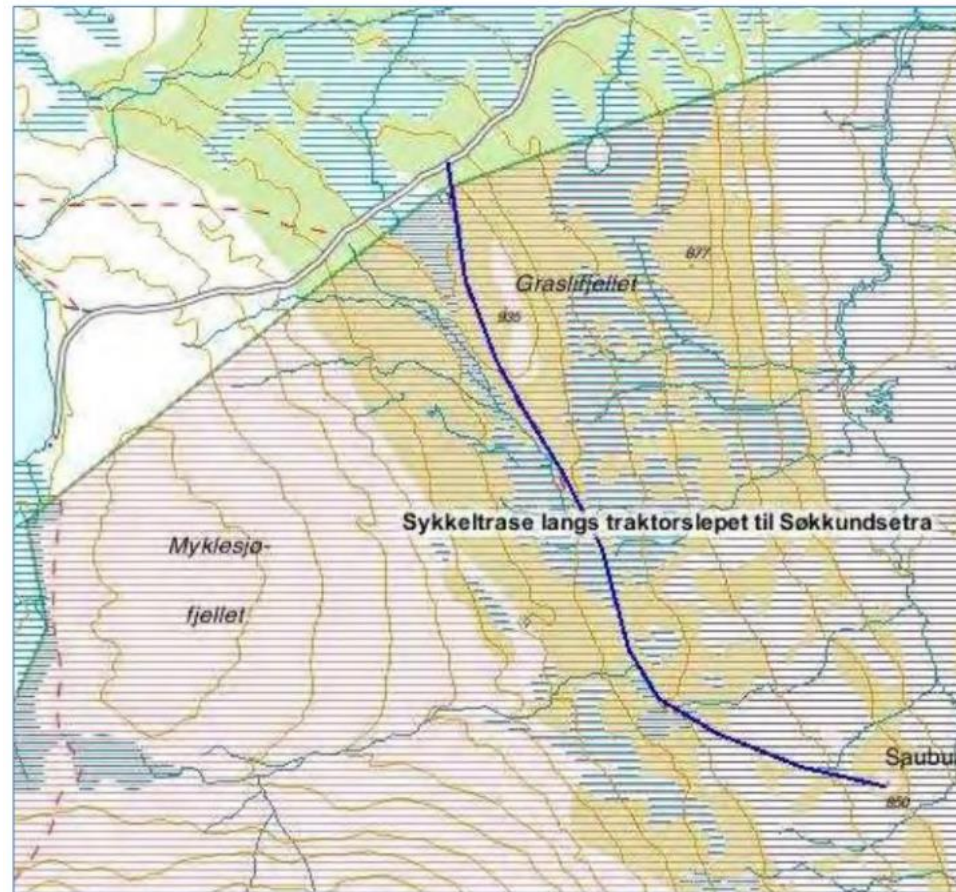
Merkede stier i Hemmeldalen naturreservat (fra forvaltningsplan for Hemmeldalen NR 2011)

Skiløypetraseer (markert med rødt) som det kan gis tillatelse til oppkjøring av. (fra forvatningsplan for Hemmeldalen NR 2011)

Trase godkjent for sykling - traktorslepet til Søkkundsetra fra vegen til Myklebysjøen over Graslifjellet. (fra forvatningsplan for Hemmeldalen NR 2011)

AR50 -arealtyper

ARTYPE	ARSKOGBON	ARTRESLAG	ARVEGET	Areal (daa)	SUM ARTYPE
20 Jordbruk	98	98	98	68	68
30 Skog: Skogdekt areal	11	31	98	8373	44578
	11	32	98	1742	
	11	33	98	4193	
	11	99	98	2274	
	12	31	98	5016	
	12	32	98	1943	
	12	33	98	328	
	12	99	98	22	
	13	31	98	64	
	13	33	98	18	
	99	31	98	117	
	99	32	98	1	
	99	33	98	40	
99	99	98	20447		
50 Snaumark: Fastmark med naturlig vegetasjonsdekke som ikke er skog	98	39	51	1211	106844
	98	39	52	8183	
	98	39	54	60240	
	98	39	55	37014	
	98	39	99	196	
60 Myr: Areal som på overflata har preg av myr	11	31	98	559	96090
	11	32	98	483	
	11	32	98	50	
	11	39	98	23029	
	12	39	98	115	
	99	39	98	71854	
81 Ferskvann: Elv og innsjø	98	98	98	3180	3180
SUM AREAL					250760

* Forklaring av koder, se: [Dokumentasjon av AR50 - Nibio](#)

Viktige naturtyper

Naturtype	Navn	Lenke
Bekkekløft og bergvegg	<u>Hemla, øvre</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
Gammelbarskog	<u>Sandbekkmyrene V</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
	<u>Horta S</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
	<u>Sandbekken</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
Naturbeitemark	<u>Småvolla</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
	<u>Øvre Hemmeldalen seter</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
<u>Rikmyr</u>	<u>Søkkunddalen</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
	<u>Tvetjønna NV</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)
	<u>Ruskåstiernet SØ</u>	Naturbase kart (miljodirektoratet.no)

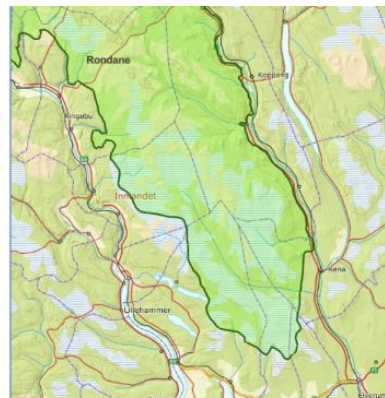
Rødlisterarter - Artskart

	Rødlisterkategori			
	CR (kritisk truet)	EN (truet)	NT (nær truet)	VU (sårbar)
Arter	hettemåke, vierspurv	brunbjørn gaupe jerv lappspurv <u>makrellterne</u> myrhauk storspove (ål)	<u>blanknål</u> fjellrein gjøk <u>granseterlav</u> gryntjafs gubbeskjegg harekjuke havelle heilo <u>hvithodenål</u> <u>kjevlestarr</u> kjøttkjuke konglebit rein rosenkjuke <u>rotnål</u> rustdoggnål rynkeskinn <u>rødstilk</u> småspove sprikeskjegg storsalamander storskarv stær sukkernål svartsonekjuke svømmesnipe taksvale tretåspett tårnseiler <u>ulvelav</u> <u>Ramboldia elabens</u>	brushane fiskemåke fiskeørn granmeis gråmåke <u>gråsobeger</u> <u>rimnål</u> sandsvale sjøorre svartand <u>taiganål</u>

Villrein

- Rondane sør villreinområde
- Tellende areal er 1945 km²
- Bestandsmålet har i flere planperioder vært 2.300 vinterdyr. Villreinutvalget viderefører dette målet.

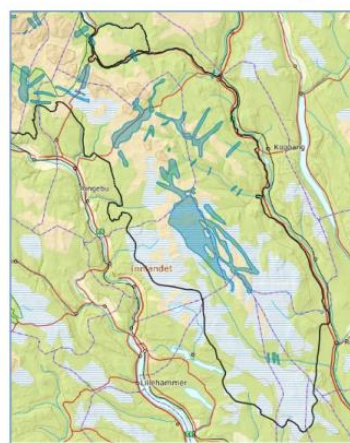
Villrein - temakart

Figur 9. Sommerbeite villrein – rapport delnorm 3 -

Figur 11. Fokusområder villrein

Figur 10. Trekkpassasjer villrein – rapport delnorm

Villrein - kvalitetsnorm

Delnorm 1 Delnorm 2 Delnorm 3 Helhetsvurdering
 Rondane

Tabell 4.3.2 Klassifisering av de enkelte måleparameterne under delnorm 1, 2 og 3 for Rondane. Eventuell grå fargekode angir manglende datagrunnlag. Måleparameter 'Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom' måles ved å angi om slike sykdommer er til stede eller ikke, og middels tilstand benyttes derfor ikke for denne måleparameteren.

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr		X	
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle		X	
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	X
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse		X	
3	Funksjonelle trekkpassasjer	X		

Rondane SØR Sum klassifisering **GUL**

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr		X	
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle		X	
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	X
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse			X
3	Funksjonelle trekkpassasjer		X	

Reiseliv

Reiseliv har et lite omfang i naturreservatet.

Rogner Rideeventyr (lenke: [EVENTYR | rideeventyr](#)) ulike tilbud av organiserte rideturer. Bedriften har spilt inn bruk av tre ulike turer til arbeidet med forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat:

- Stien fra Myklebysetra opp over Myklebyskarven, ned til vestre Søkkundsjøen, over Søkkunddalen og nordover langs hardbakken inn på Søkkundsetra.
- Stien som begynner ved demningen i nordenden av Myklebysjøen og går vestover, og deler seg i to, like etter at man kommer innenfor naturreservatets grenser: o søndre sti går vestover forbi lille Helgetjern, mens o nordre sti går nord for topp merket "1069", og kommer ut på Birkebeinerveien ca. 1 km lengre nord.

Den besøkende – lokal bruk

- Ikke gjennomført en brukerundersøkelse.
- Antas likevel at bruken av Hemmeldalen naturreservat i stor grad er lokalt basert.
- Hytteområder utenfor naturreservatet som kan gi besøkende og ferdsel i naturreservatet:
 - Skramstadsetra
 - Strandsetra
 - Myklebysetra
 - Gammelskolla
 - Øyungen
 - Bjørnåsen
 - Bringebu.

Ikke langt til de store hytteområdene ved Sjusjøen i Ringsaker og Digeråsen i Åmo

Den besøkende - turruter

Rondanestien er en definert turrute fra Oslo (Karl Johans gate) til Hjerkinn. Den T-merkede stien går gjennom den vestlige delen av naturreservatet.

Like utenfor reservatet ligger den selvbetjente Øyungshytta (Hamar og Hedemarken turistforening). Hamar og Hedemarken turistforening har opplyst at hytta har 400 – 500 overnattinger i året.

Det har vært en sti, «Birkebeinerstien», mellom Rena og Lillehammer, men her blir stimerkingen fjernet.

Den besøkende – andre forhold

På åpent møte (06.05.24) om besøksstrategien ble det bl.a. opplyst:

- Dambua er et turmål på sommeren, men få som går lengre innover i området.
- Inntrykket er at det er flere som bruker sykkel i verneområdet.
- Sommerstid er det et press på området fra Birkebeinervegen, med ferdsel i området mot Helgetjerna.
- Områder i naturreservatet er mye brukt i påsken, og en økende trend med vårskiturer til begynnelsen av mai.
- Det forekommer kjøring med hundespenn i naturreservatet – sporadisk observert.
- Gjestebok på Øvre Hemmeldalen har registrert til sammen 600 besøk i perioden 1974 – 95. Ny gjestebok etter 1995 viser en dalende trend i antallet besøk.

Traseen for **Birkebeinerrennet** går gjennom reservatet. Med ulike varianter av rennet, er det mellom 10.000 og 20.000 deltakere i løpet av en uke i mars hvert år. I tillegg til hovedtraseen, er det godkjent en trase for bruk ved dårlige værforhold.

Jakt og fiske

I Hemmeldalen naturreservat er det jakt på storvilt (villrein og elg), og småvilt (med unntak for ande- og vadefugler.) Innenfor naturreservat er det flere fiskevatn og fiskeførende vassdrag.

Friluftsliv, løyper og stier

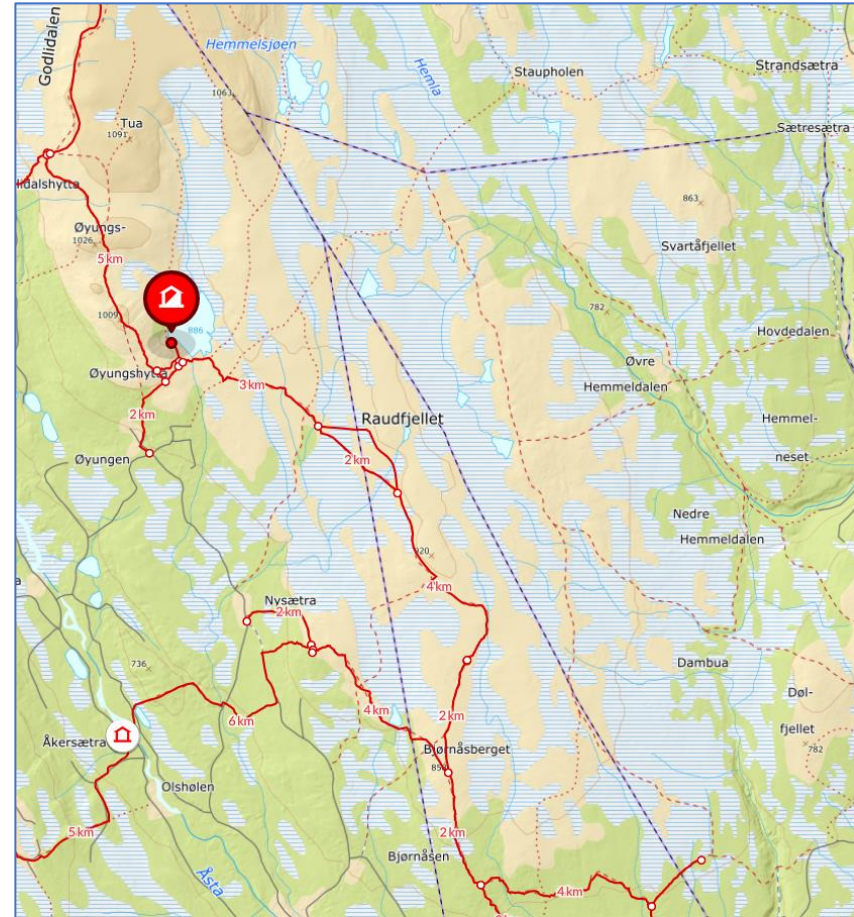
Inntrykket er at utøving av friluftsliv i Hemmeldalen naturreservat i hovedsak skjer som lokal bruk:

- turer til hytter, buer eller andre turmål.
- jakt, fiske og bærsanking m.m.

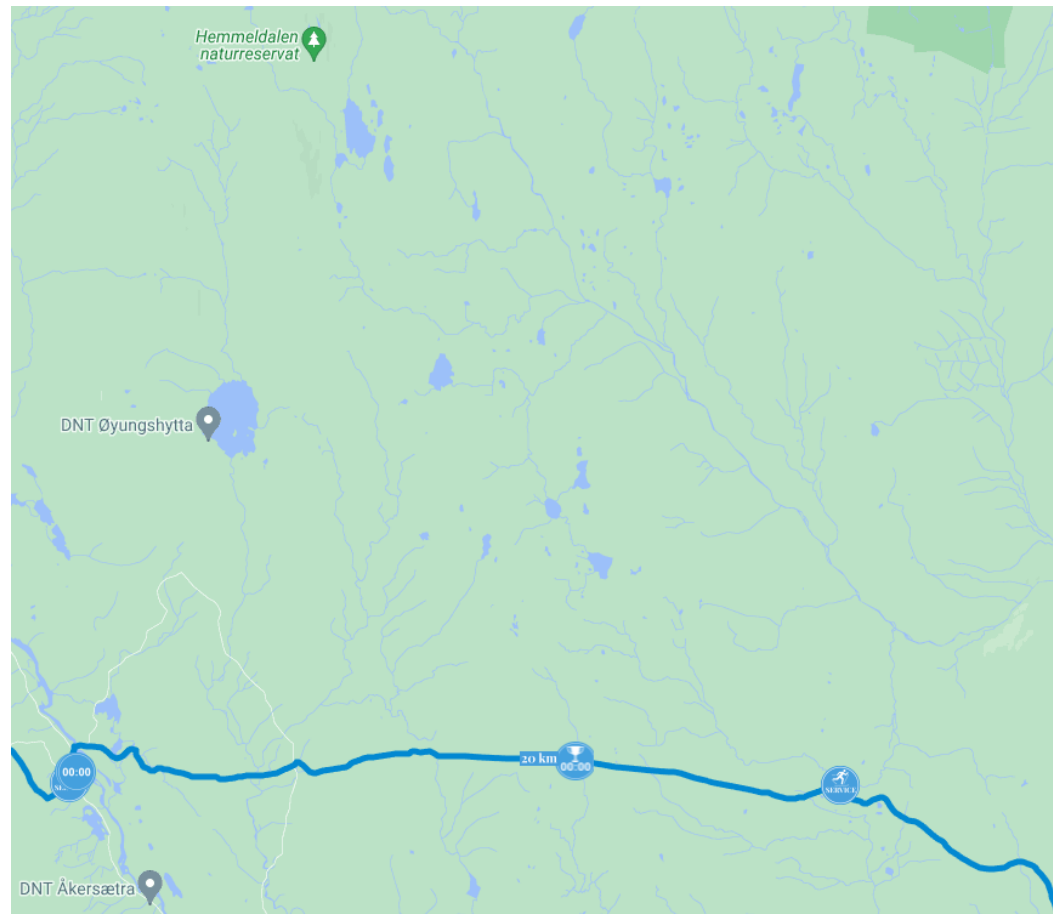
Viktige unntak her er Birkebeinerrennet som samler rundt 10.000 deltakere i ulike arrangement. Løypetraseen går gjennom naturreservatet, lengst sør i verneområdet.

Videre er det en T-merka sti (Rondanestien) som ligger i den vestlige delen av naturreservatet. Her finner vi også den selvbetjente Øyungshytta

T-merka sti og Øyungshytta

Birkebeinerløypa

Bygninger

Kode	Bygningstype	Antall
161	Fritidsbolig (hytter, <u>sommmerhus</u> o.l.)	12
171	Seterhus, sel, rorbu o.l.	9
172	Skogs- og utmarkskoie, gamle	19
182	Garasje, uthus, anneks knyttet til fritidsbolig	8
183	Naust, båthus, sjøbu	7
249	Annen landbruksbygning	2
Ikke spesifisert	Annen bygning	34
SUM		91

Landbruk - utmarksbeite

Kommune	Beitelag	Sau og lam sleppt	Storfe sleppt
Stor-Elvdal	Mykleby beitelag	909	111
Åmot	Vestre Åmot beitelag	2255	30
Ringsaker	Ringsaker beitelag Øyungen	1467	116
SUM		4631	257

Kulturminner

I Hemmeldalen er det registrert seks arkeologiske enkeltminner, der to er fangstgroper og fire er ukjent type. Videre er det en SEFRAK-registrert bygning (fra før år 1900). Det antas å være et potensiale for flere funn ved nye kartlegginger og registreringer.

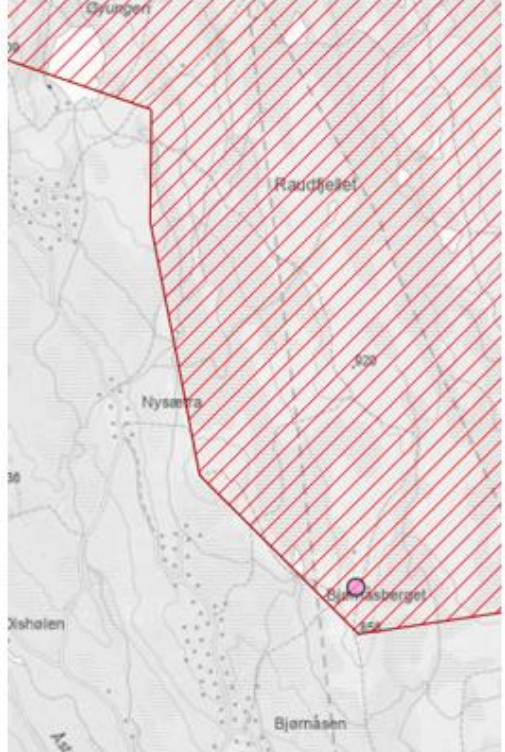

Informasjonsplakat -lokalteter Hemmeldalen naturreservat

Stor-Elvdal	Åmot	Ringsaker	Hamar
Horta	<u>Dølfjellet</u>	Skvaldra	
Birkebeinervegen sti Helgetjern	<u>Bjønnebergsbua</u>	Øyungens vel	<u>Godlibakka Bjønnåsbrua</u>
Birkebeinervegen topp	<u>Hovdedalen</u>		
<u>Myklebysætra vel</u>			
<u>Strandsætra</u>			
<u>Søkkundbrua</u>			
Ved Storhovden			

Infotavle Dølfjellet - gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Dølfjellet</u> - gammel plakat	Dårlig. Tavla er bleket og må byttes!!	22.10.2012
Kart	Foto	
		

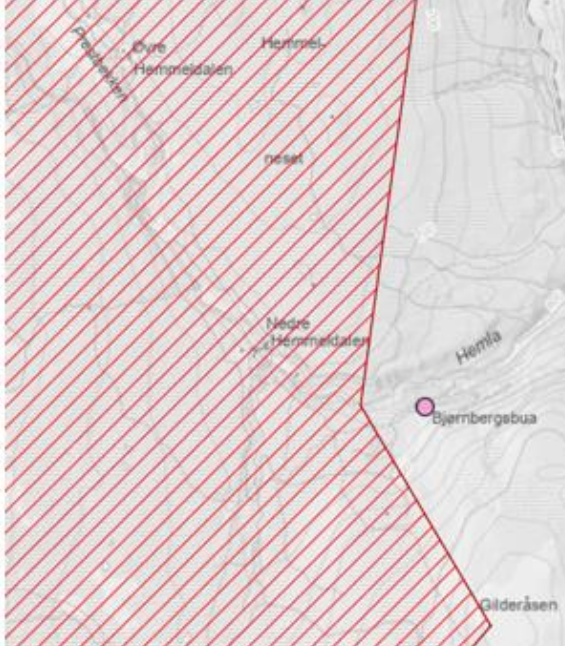

Infotavle Godlibakka Bjønnåsbrua – gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Godlibakka Bjønnåsbrua – gammel plakat</u>	God.	22.10.2012
Kart	Foto	
		

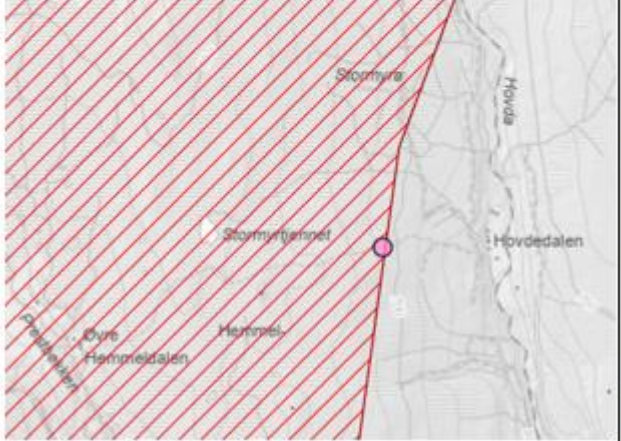

Infotavle Horta

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle Horta	God.	22.10.2012
Kart	Foto	
		

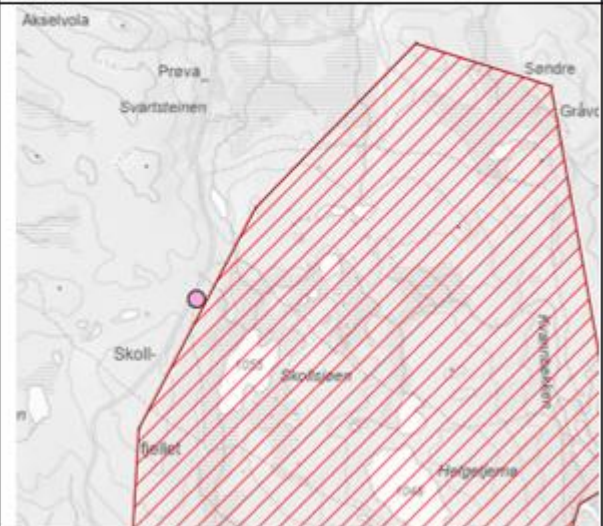

Infotavle Bjørnbergsbua – gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Bjørnbergsbua</u> – gammel plakat	Dårlig. Tavla er bleket og må byttes pr. 2020. Stativet heller litt, men er ellers OK. Antagelig bøyd pga snøbrøyting.	30.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle Hovdedalen – gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Hovdedalen</u> – gammel plakat	Dårlig. Tavla er bleket og må skiftes. <u>Topplanken</u> på stativet er ødelagt. Ta med en planke og skru på.	30.10.2012
Kart	Foto	
		

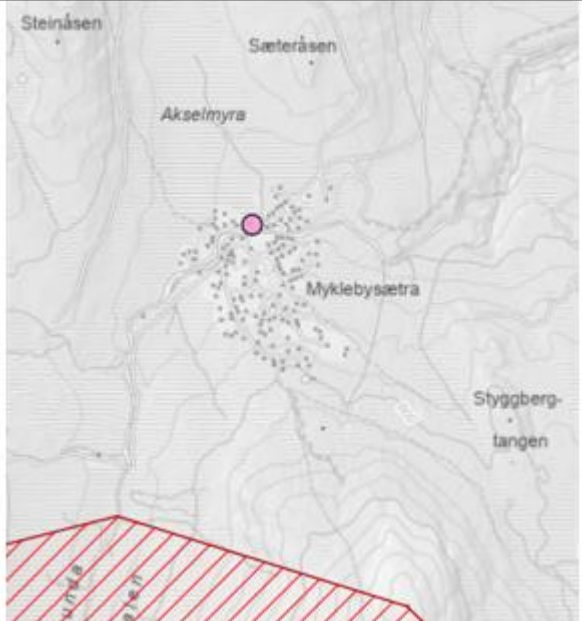
Infotavle Birkebeinervegen sti Helgetjern

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle Birkebeinervegen sti Helgetjern	God. Stativ noe slitent.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle Birkebeinervegen topp

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle Birkebeinervegen topp	God. Byttet tavle i 2021. Stativ noe slitent.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle Myklebysætra vels tavle

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Myklebysætra vels tavle</u>	God.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

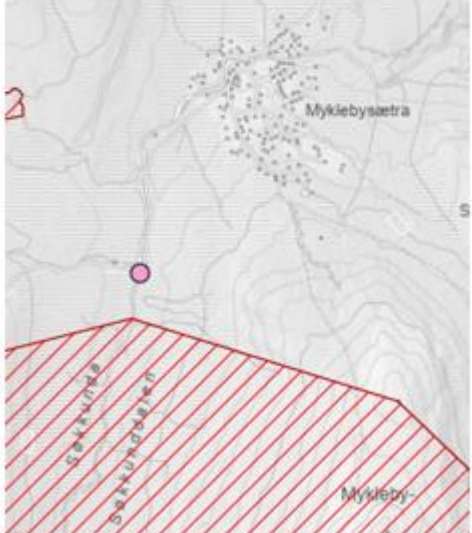

Informasjonsskilt (Strandsætra) – gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Informasjonsskilt (<u>Strandsætra</u>) – gammel plakat	Middels. Dårlig stativ, lesbar informasjon.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle – Skvaldra – gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle – Skvaldra – gammel plakat	God. Planlagt og avtalt ved bom-rundkjøring Tavle litt bleket, men ok 2020.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle Søkkundbrua – gammelplakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle <u>Søkkundbrua</u> – gammelplakat	Dårlig. Oppsatt i ettertid sommer 2011 p.g.a. spek i bakken. Sjekke om plassering er rett i verneområdeloggen. Var innom 28.03.2023. Tavla står skjevt, og infotavle er uleselig.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

Infotavle Øyungens vels tavle – gammel plakate

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Infotavle Øyungens vels tavle – gammel plakate	God. Byttet tavle i 2021, da den gamle var bleket.	31.10.2012
Kart	Foto	
		

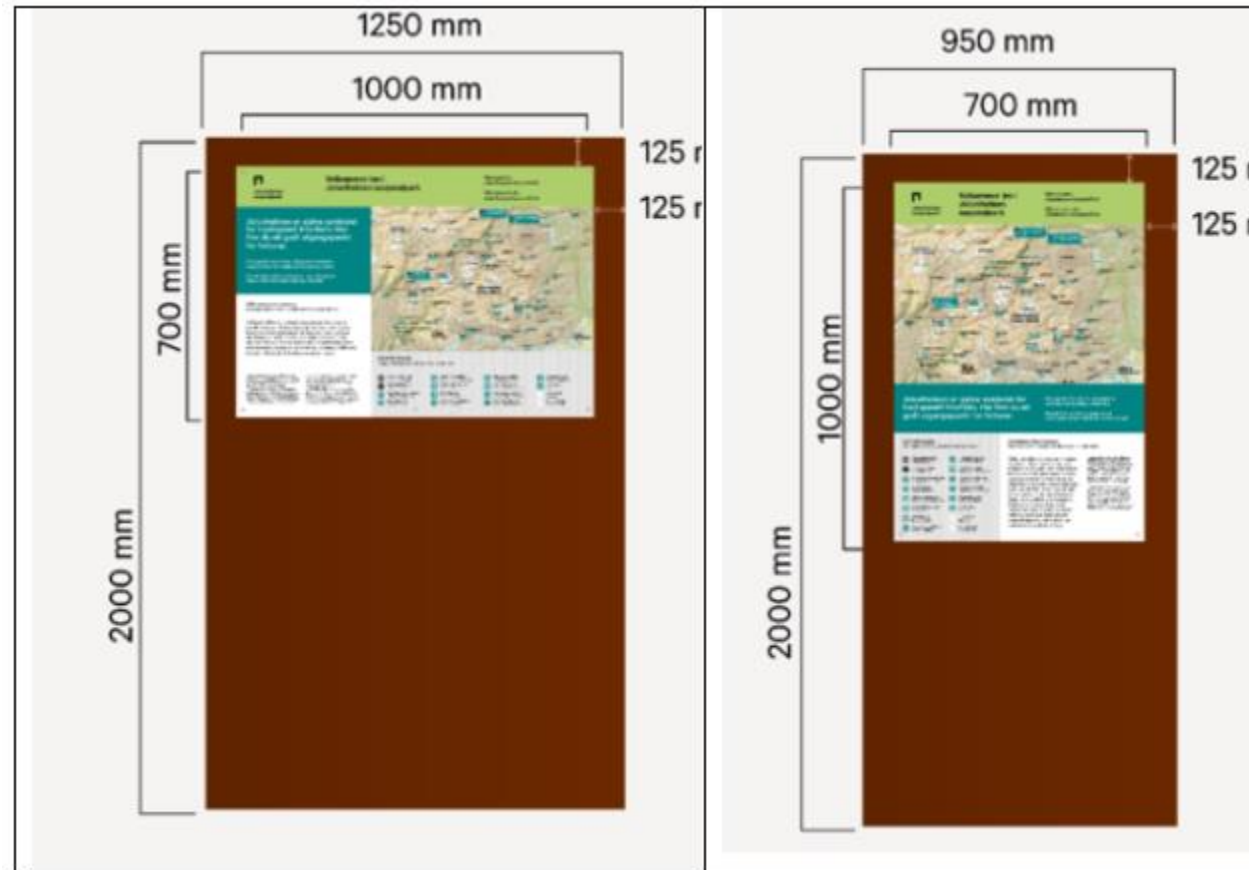
Informasjonsplakat (ved Storhovden) - gammel plakat

Info – lokalitet	Tilstand	Registrert
Informasjonsplakat (ved Storhovden) - gammel plakat	<u>Dårlig.</u>	23.09.2015
Kart	Foto	
		

Designmanual for Norges nasjonalparker

Informasjonsskilt

Bruksområde:
Utenfor
nasjonalparken ved
et definert
startpunkt,
informasjonspunkt
eller utkikkspunkt,
ved et besøkssenter
eller inne i en
nasjonalparklandsby-
eller kommune.

Designmanual for Norges nasjonalparker

Skråstilte skilt

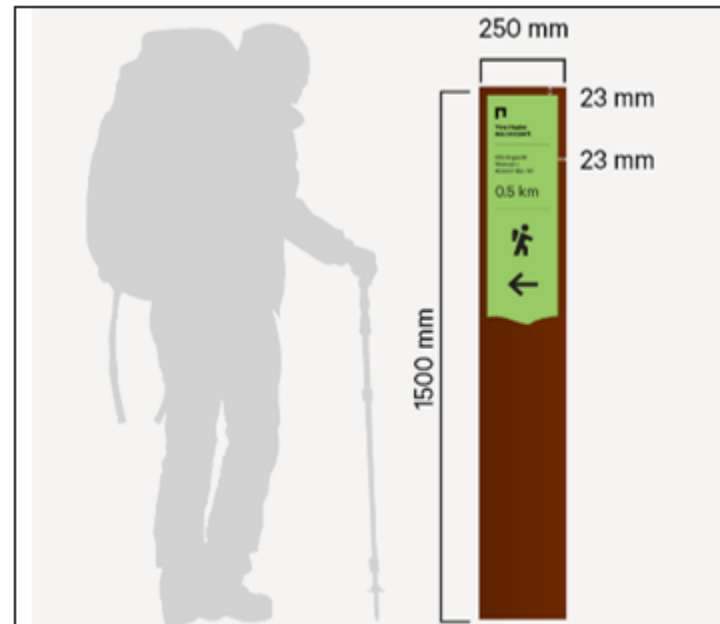
Bruksområde:
Benyttes ved
utkikkspunkt
eller øvrige
innfallsporer
hvor du kan lese
om temaet på
plakaten for så å
heve blikket og
se det du har lest
om.

Designmanual for Norges nasjonalparker

Opplysningskilt

Et opplysningskilt kan brukes til å guide/styre de besøkende og/eller opplyse om noe konkret i og ved inngangen til verneområdet.

Designmanual for Norges nasjonalparker

Miniskilt

Miniskiltene er et små skilt som krever mindre fundamentering og kan settes opp på steder som ikke har mye infrastruktur, både innenfor og utenfor verneområdene.

Designmanual for Norges nasjonalparker

Hovedplakat

Designmanual for Norges nasjonalparker

Temaplakat

Designmanual for Norges nasjonalparker

Artsplakat

 Hornøya og Reinøya naturreservat

Fugler i naturreservatet Birds in the nature reserve
Vögel im Naturschutzgebiet

På denne oversikten ser du noen av fuglene du kan se i Hornøya og Reinøya naturreservat

 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Jaktfalk White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Svartbak White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Storskrav White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Lunde White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla					
 Lunde White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Storpe White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Krykkje White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Fiskeørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla
 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla
 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla
 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	 Havørn White-tailed Eagle Haliaeetus albicilla	

Designmanual for Norges nasjonalparker

Miniplakat

Designmanual for Norges nasjonalparker

Varsomhetsplakat

Folgefonna
nasjonalpark

Sårbar natur – følg stien!

**Vulnerable nature –
stay on the path!**

Sammenstilling - situasjonsanalyse

Hemmaldalen naturreservat er del av Rondane sør villreinområde, og et viktig kalvingsog oppvekstområde for villrein. Det enkelte år trekker villreinen inn i området i april, og nordover igjen før årsskiftet. Fuglelivet er en viktig del av verneformålet. Myr er også en del av verneformålet, og det er store myrområder i Hemmeldalen naturreservat. Dette kan beskrives som sårbare naturelementer.

Sett bort fra Birkebeinerrennet, er hovedinntrykket at bruken i Hemmeldalen naturreservat er lokalt basert.

Det er ikke registrert nevneverdig slitasje på vegetasjon og terreng, som følge av menneskelig ferdsel. Det er forholdsvis mange innfallsporter til Hemmeldalen naturreservat. Informasjonstavlene som tidligere er satt opp her, har forfalt og er i et utdatert grafisk format.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har ellers få målrettede informasjonstiltak om Hemmeldalen naturreservat

Mål med besøksforvaltningen

1. Besøksforvaltningen i Hemmeldalen naturreservat skal sikre verneverdiene i naturreservatet på lang sikt. Dette gjelder særlig leveområdet for villrein, sårbare vegetasjonstyper, og sårbare hekkelokaliteter for fugl.
2. Villreinen skal ikke bli fortrenget fra kalvings- og oppvekstområder, eller viktige trekkorridorer.
3. Besøksforvaltningen skal legge opp til gode opplevelser for de besøkende og lokale brukere innenfor rammene lagt i naturmangfoldloven, verneforskriften og Forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat (2011).
4. Der det er motstrid mellom verneformålet og planlagte tiltak, skal hensynet til verneformålet veie tyngst.

Strategiske grep

Det strategiske grepene vil i hovedsak være knyttet til **kunnskap, kanalisering av ferdsel, informasjon og samarbeid/dialog**. For å nå målene i besøksstrategien (kap. 3.1) skal følgende strategier legges til grunn:

1. Gjennomføre informasjonstiltak som bidrar til å styre den uorganiserte ferdselen.
2. Arbeide for god kommunikasjon mellom forvaltning/oppsyn og aktører i og rundt nasjonalparken.
3. I tråd med Forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat skal ferdsel kanaliseres til stier og løyper.
4. Samarbeide med Norsk Villreinsenter nord, som Besøkssenter villrein og ressurs når det gjelder kunnskap, informasjon og formidling.
5. Bidra til at et oppdatert kunnskapsgrunnlag legges til grunn for evaluering av besøksstrategien, og graden av måloppnåelse.

Kommunikasjonsplan

En plan for kommunikasjon er en viktig for å nå ut med strategiens målsettinger og strategiske valg.

Viktige **målgrupper** for kommunikasjon i Hemmeldalen naturreservat er:

- Grunneiere, setereiere, eiere av hytter og buer.
- Kommunene.
- Tur- og løypelag – aktører som tilrettelger for ferdsel.
- Fot- og skiturister
- Andre brukere, f.eks. jegere og fiskere.

Viktige **budskap** i kommunikasjonen:

- Dele kunnskap og skape bevissthet om verneverdiene.
- Oppfordre til bruk av merkede stier og løyper.
- Råd om ferdsel.

Kommunikasjon skal skje gjennom:

- Fysiske og digitale møter.
- Fysisk på tavler.
- På digitale flater.
- Brosjyre.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har ansvaret for å legge til rette for god kommunikasjon i tråd med planen, og i samråd med berørte parter.

Tiltaksplan

1. Alle innfallsporter skal få nye informasjonstavler utformet etter designmanualen for merkevaren Norges nasjonalparker.
2. Prioriterte innfallsporter er:
Hovedplakat om verneområdet:
 - Stor-Elvdal: Myklebysetra, Strandsetra
 - Åmot: Skramstadsetra. evt. også Husmorløypa.
 - Ringsaker: Skvaldra: Øyungsfeltet.
 - Birkebeinervegen kan også vurderes.Temaplakater:
 - Åmot: Bjørnbergsbua, snuplass, og evt. Hovdedalen.
 - Hamar: Bringbusætra (Rondanestien) Kan vurdere flere plasser. Lokalteter som ikke videreføres:
 - Stor-Elvdal: Birkebeinervegen, Horta, Storhovden.
3. Informasjonstiltak knyttet til villreinen sine trekkområder over Birkebeinerveien vurderes. Dette spilles inn til Norsk villreinsenter Nord.
4. Vurdere behovet for en egen brosjyre om Hemmeldalen naturreservat.
5. Gjennomføre et årlig dialogmøte med kommuner og parter knyttet til Hemmeldalen naturreservat.
6. Statens naturoppsyn gis oppdrag med ettersyn av informasjonstavler, og skilt, samt følge utviklingen i omfanget av ferdsel og slitasje på stier og løyper.

Høring

Forslag til «Besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat» blir her sendt på høring. **Fristen for å uttale seg settes til 1. oktober 2024.** Høringsuttalelser sendes på e-post til sfinpost@statsforvalteren.no, og merkes med «Arkivsak 24/4421».

Lenke

[Nasjonalparkstyre | Besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat -...](#)